

ZAKLJUČCI VIJEĆA POREČKE KOMUNE IZ 1396./1397. GODINE

Marino Martinčević
Zavičajni muzej Poreštine
Poreč

UDK 94(497.571Poreč)"139"
3.07(497.571Poreč)"139"(093)
Izvorni znanstveni rad
Primljeno: 21.6.2021.
Prihvaćeno: 14.9.2022.
DOI: <https://dx.doi.org/10.21857/y26keclj69>

U radu se objavljuju zaključci vijeća porečke komune iz 1396./1397. godine, prvorazrednoga povijesnoga izvora koji predstavlja mali ali bitni prinos razumijevanju srednjovjekovne porečke povijesne zbilje u razdoblju koje ne obiluje izvorima civilne provenijencije. Prijepis je popraćen uvodnom studijom u kojoj se obrazlažu materijalne i formalne značajke toga izvora, kao i temeljni pojmovi komunalne uprave srednjovjekovne porečke komune.

Ključne riječi: Istra, Poreč, srednjovjekovne istočnojadranske komune, komunalni službenici, komunalno vijeće

Izvori za povijest srednjovjekovne porečke komune nisu sačuvani u takvom obimu kao povijesna vrela nekih drugih istočnojadranskih gradova i komuna. Jedan od rijetkih izvora je nekoliko listova knjige Zaključaka vijeća porečke komune iz 1396./1397. godine, koji je pronađen prilikom istraživanja autora ovih redaka u Arhivu Porečkoga kaptola, koji se čuva unutar Župnoga arhiva Župe Poreč.¹ Iako je arhivsko gradivo Kaptola, zahvaljujući radu mons. Ivana Graha i Jakova Jelinčića, sistematizirano i popisano tijekom ljeta 1974.,² a sam *Inventar arhivske građe kaptola*

¹ Unutar župnoga arhiva čuva se arhivsko gradivo triju tijela: porečke župe, katedralnoga kaptola i porečkoga dekanata. Ovom prilikom najsrdačnije zahvaljujem preč. Milanu Zgrabliću, porečkomu župniku, dekanu i kanoniku stolnoga kaptola sv. Maura te župnomu vikaru vlč. Janezu Barboriču na njihovoj susretljivosti i gostoprimstvu. Posebno zahvaljujem prof. dr. sc. Mirjani Matijević Sokol i dr. sc. Zoranu Ladiću na savjetima prilikom rada na prijepisu izvora i sastavljanju uvodne studije. Naravno, svaka eventualna pogreška u radu isključiva je krivica autora.

² Jakov Jelinčić, 'Dnevnik rada' popisivanja gradiva crkvenih arhiva Porečke i pulske biskupije te Pazinske apostolske administrature (18. prosinca – 28. listopada 1980.), *Vjesnik istarskog arhiva*, sv. 25, Pazin 2018., str. 75–77. Prema pregledu gradiva Kaptolskoga arhiva u Poreču, I. Grah i J. Jelinčić navode da sačuvano gradivo obuhvaća raspon od 1468. do 1942., usp. Ivan Grah – Jakov Jelinčić,

u Poreču sastavljen 27. kolovoza iste godine, zbog obima gradiva i manjka vremena kojega su popisivači imali na raspolaganju nije se uvidjela prava narav povijesnoga vrela koji objavljujemo prvi put u ovom radu.

Očuvanošću takve vrste povijesnih vrela iz razdoblja prije 15. stoljeća mogu se pohvaliti tek malobrojni hrvatski gradovi. Najstariji u izvorniku sačuvani zapisnici su oni dubrovački koji se neprekidno vode od 1301. godine.³ Iznimno su dobro sačuvani i zapisnici i odluke Vijeća Trogirske komune, od kojih su najstariji sačuvani samo u kasnijim prijepisima te bilježničkim spisima, a najstariji sačuvani sveščić izvornoga gradiva, kako je to nedavno dokazano, potječe iz 1314./1315. godine.⁴ Zapisnici i odluke srednjovjekovnih komunalnih vijeća grada Trogira su u potpunosti objavljeni.⁵ Sačuvani su zapisnici splitskoga Velikoga vijeća za razdoblje od 1352. do 1354. i 1357. do 1359. godine, koji su objavljeni.⁶ Sačuvani su, doduše neobjavljeni, i zapisnici korčulanskoga vijeća s prijelaza 14. na 15. stoljeće (1398. – 1404.) te zadarskoga vijeća za razdoblje od 1442. do 1480. i 1487. do 1504. godine.⁷ Što se tiče komuna na istarskom poluotoku stanje je kudikamo siromašnije. Iako su sada fizički izgubljeni sačuvan je sadržaj Zapisnika vijeća porečke komune za 1485. i 1486. godinu koje je 1920. objavio Antonio Pogatschnig. Mirko Zjačić je objavio zaključke vijeća buzetske komune nastale djelovanjem toga tijela komunalne uprave početkom 16. stoljeća.⁸ Zapisnici vijeća

Kratak pregled građe crkvenih arhiva u Istri, *Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu*, sv. 23, Rijeka – Pazin 1980., str. 268.

³ Vinko Foretić, Dosadašnji rezultati i daljnje potrebe izdavanja arhivskih izvora Historijskog arhiva u Dubrovniku i ostalih dubrovačkih povijesnih vrela, *Arhivski vjesnik*, sv. 13, Zagreb 1970., str. 454; Nella Lonza, Odluke vijeća – izvor za dubrovačku povijest kasnog 14. stoljeća, *Odluke dubrovačkih vijeća 1390–1392*, prir. Nella Lonza – Zdravko Šundrica, Zagreb – Dubrovnik 2005., str. 7; Nella Lonza, Uvod, *Odluke dubrovačkih vijeća 1395–1397*, prir. Nella Lonza, Dubrovnik 2011., str. 7; Ana Plosnić Škarić, Alessandra Ferrighi, Dubrovnik: Civitas et Acta Consiliorum 1400–1450. Mapping Methodology and Data Analysis, u: *Mapping urban changes / Mapiranje urbanih promjena*, ur. Ana Plosnić Škarić, Zagreb 2017., str. 107; Nella Lonza, Splitski statut i praksa odlučivanja u Velikom vijeću sredinom XIV. stoljeća, u: *Povijest i pravo. Povodom 700. obljetnice. Zbornik radova sa međunarodnoga znanstvenog skupa održanog od 24. do 25. rujna 2012. godine*, ur. Željko Radić – Marko Trogrlić – Massimo Meccarelli – Ludwig Steindorf, Split 2015., str. 152; Tomislav Raukar, “Consilium generale” i sustav vladanja u Splitu u XIV. stoljeću, *Historijski zbornik*, sv. 37, Zagreb 1984., str. 88.

⁴ *Trogirski spomenici. Dio I. Zapisnici pisarne općine trogirске. Svezak II: od 31. I. 1274. do 1. IV. 1924.* prir. Miho Barada, Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium, knj. 45, Zagreb 1950., str. 330; Tomislav Popić – Ante Bećir, Najstariji sačuvani sveščić srednjovjekovnih zapisnika komunalnih vijeća grada Trogira, *Povijesni prilozi*, sv. 59, Zagreb 2020., str. 31–65; Tomislav Popić – Ante Bećir, Politički poredak i zapisnici komunalnih vijeća srednjovjekovnog Trogira, *Acta et reformationes consiliorum civitatis Tragurii (saec. XIII–XIV) / Zapisnici i odluke vijeća grada Trogira (13. – 15. stoljeće)*, prir. Tomislav Popić – Ante Bećir, Zagreb 2022., str. 62.

⁵ *Acta et reformationes consiliorum civitatis Tragurii (saec. XIII–XIV) / Zapisnici i odluke vijeća grada Trogira (13. – 15. stoljeće)*, priredili Tomislav Popić i Ante Bećir, Zagreb 2022.

⁶ Zapisnici Velikog vijeća grada Splita / Libri maioris consilii civitatis Spalati 1352–1354, 1357–1359., prir. Jakov Stipišić – Miljen Šamšalović, kazala izradila Mirjana Matijević Sokol, *Zbornik Zavoda za povijesne znanosti Istraživačkog centra JAZU*, sv. 12, Zagreb 1982., str. 63–266.

⁷ Popić – Bećir, Politički poredak, str. 62.

⁸ *Zaključci buzetskog općinskog vijeća (Consilia comunis Pinguenti) 1502–1523. godine*, prir. Mirko Zjačić, Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium, sv. 13, Zagreb 1979., str. 205–292. O vijeću

porečke komune novovjekovnoga razdoblja su sačuvani za godine od 1559. do 1773., s ponekom lakunom, a danas se čuvaju u Državnom arhivu u Rijeci.⁹

Zapisnici vijeća porečke komune

Najstariji zapis o inventaru Porečkoga gradskoga arhiva ostavio nam je Sante Brandolini u katastiku svih dobara, poznatijem pod imenom *Catastico d'Oro*, samostana sv. Franje franjevaca konventualaca u Poreču sastavljenom 1753. godine.¹⁰ Zahvaljujući prijateljstvu s kustosom gradskoga arhiva Marc'om Antoniom Filaretom, uspio je po vlastitom svjedočanstvu "prekopati više stotina svezaka u gradskom arhivu".¹¹ Osim što spominje bilježničke spise koje je pretražio, i poimence navodi 28 porečkih bilježnika koji su djelovali u razdoblju od 15. do 17. stoljeća, a čije se knjige notarskih protokola čuvaju u gradskom arhivu,¹² navodi i najstarije sačuvane spise općinske kancelarije, odnosno zaključke (zapisnike) vijeća porečke komune. S Brandolini će navesti da najstariji sačuvani Zaključci (Zapisnici) potječu iz 1377. godine, a iz istoga stoljeća sačuvana je knjiga zaključaka iz 1396. godine,¹³ što nam svjedoči da su sačuvani listovi koje ćemo ovom prilikom objaviti pripadali istoj cjelini (svesku, kvartenu), sastavljenoj za vrijeme potestata nepoznatoga imena.¹⁴ Uz navedeno još spominje pet sačuvanih sveščića zaključaka (zapisnika) za 1424., 1430., 1431., 1432. i 1440. godinu, potom za razdoblje od 1443. do 1500. trideset svezaka. No za neke od potonjih je samo čuo jer su, kako navodi, neki već tada bili zagubljeni. Naposljetku spominje

buzetske komune usp. i Josip Banić, 'Consilium Communis Pinguenti.' Geneza i uloga vijeća srednjovjekovne buzetske komune, *Buzetski zbornik*, sv. 42–43, Buzet 2016., str. 143–174. Sačuvani su i zapisnici labinskog vijeća iz ranonovovjekovnog razdoblja te sažeci odluka vijeća novigradske komune od 1481. do 1794. usp. Jakov Jelinčić, Prva knjiga zapisnika sjednica Vijeća labinske komune (Libro consigli I) (1566–1578), *Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu*, sv. 29, Rijeka – Pazin 1987., str. 75–159; *Sažeci propisa noviogradske općine 1481. – 1794.* / *Compendio delle leggi del Comune di Cittanova dal 1481 al 1794*, prir. Jakov Jelinčić, Novigrad 2010.

⁹ *Inventar arhivskog fonda Općina Poreč (1267. – 1297.); 1559. – 1773.*, prir. Boris Zakošek, Rijeka 1990., dostupno na: http://arhinet.arhiv.hr/_Pages/PdfFile.aspx?Id=4215 (pristupljeno: 15. lipnja 2020.); usp. i Camillo de Franceschi, *Il Consiglio nobile di Parenzo e i profughi di Creta, Atti e Memorie della Società istriana di Archeologia e Storia Patria* (dalje: *AMSI*), n. s. 2, Trieste 1952., str. 75–84.

¹⁰ Francesco Babudri, *Le antiche chiese di Parenzo*, Poreč 1912., str. 50 (separat članka *Le antiche chiese di Parenzo*, *AMSI*, sv. 14, Poreč 1912., str. 222); Antonio Pogatschnig, *Divagazioni Parentine*, *AMSI*, sv. 22, Poreč 1920., str. 139.

¹¹ Ljudevit Anton Maračić, *Kroničarski zapisi iz 18. stoljeća*, *Croatica Christiana Periodica*, sv. 45, Zagreb 2000., str. 214; Isti, *Compilazioni cronachistiche settecentesche dei frati francescani istriani Santo Brandolini, Felice Bartoli e Pietro Trani*, *Atti del Centro di Ricerche storiche*, sv. 40, Rovinj 2010., str. 710; Isti, *Brandolinijev Cattastico d'oro i ostali kroničarski zapisi istarskih franjevaca konventualaca*, *Zbornik javnih predavanja*, sv. 3, ur. Maja Cerić – Mirela Mrak, Pazin 2015., str. 97; neki su od svezaka zaključaka vijeća porečke komune bili poznati i biskupu Gasparu Negriju, usp. Gaspare Negri, *Memorie storiche della città e diocesi di Parenzo*, *AMSI*, sv. 8, Poreč 1887., *passim*.

¹² Babudri, *Le antiche chiese*, str. 222, bilj. 113.

¹³ Isto; Pogatschnig, *Divagazioni Parentine*, str. 139, bilj. 15.

¹⁴ Mandat porečkoga potestata je trajao 16 mjeseci, usp. Prospero Petronio, *Memorie sacre e profane dell'Istria*, ur. Giusto Borri, Trieste 1968., str. 323.

56 svezaka iz šesnaestoga stoljeća navodeći da je vidio sve sveske do 1630. godine.¹⁵ Godine 1920. ostalo je sačuvano:¹⁶ sedam knjiga zaključaka vijeća komune od 1559. do 1596., od 1608. do 1618. i od 1726. do 1736., knjiga akata kancelarije porečke komune za potestata Mattea Gradeniga iz 1445. godine¹⁷ te jedna računska knjiga (1787. do 1814.) u komunalnom arhivu; potom sedam sveščića akata potestata Pietra Querinija (1465. do 1467.), jedan sveščić *Venditiones datiorum* iz 1488., po jedan sveščić zaključaka vijeća iz 1509. i 1541./1542. u privatnom arhivu markiza Polesinija te naposljetku jedan sveščić zaključaka vijeća porečke komune iz 1485. i 1486. godine, koji je do danas jedini objavljeni izvor takve vrste srednjovjekovne porečke komune. Osim navedenih, A. Pogatschnig spominje da su prema nekom inventaru iz 1850. godine postojala još četiri sveska Zaključaka vijeća porečke komune iz razdoblja od 1718. do 1726. i od 1737. do 1814., no u njegovo vrijeme su već bili izgubljeni.¹⁸ Navodeći razlog takvoga osiromašenja arhivskoga fonda porečke komune u odnosu na sredinu 18. stoljeća kada ga obilno koristi Sante Brandolini, A. Pogatschnig, pozivajući se na navod Antonija de Madonizze spominje pljačku i palež učinjene od strane francuskih trupa 1809. godine kada je nestao veći dio fonda porečkoga gradskoga arhiva.¹⁹

Vijeće porečke komune i njegovi članovi

Porečko se vijeće, kao organ komunalne uprave, u sačuvanim zaključcima navodi kao *Consilium generale communis et hominum terre Parentii*.²⁰ Potkraj 15. stoljeća zabilježeni su nazivi *Consilium generale comunitatis Parentii*,²¹ *Consilium generale civitatis*²² *Parentii*,²³ *Consilium egregie comunitatis Parentii*.²⁴ Porečko je komunalno vijeće djelovalo na području komune, odnosno grada i njegova distrikta, unutar granica određenih Statutom iz 1363. godine, koji je sastavljen prema uzoru starijega statu-

¹⁵ Babudri, *Le antiche chiese*, str. 222, bilj. 113; Maračić, *Compilazioni cronatistiche*, str. 721; Pogatschnig, *Divagazioni Parentine*, str. 139, bilj. 15. Iako Pogatschnig navodi da ni S. Brandolini nije vidio Zaključke koje je tom prilikom objavio (... *che neanche il Brandolini deve aver visto il fascicolo consigliare che ora pubblichiamo*), ali prema zapisnicima (zaključcima) koje je vidio S. Brandolini to ne možemo sa sigurnošću tvrditi.

¹⁶ Navedeno prema: Pogatschnig, *Divagazioni Parentine*, str. 140.

¹⁷ Izvornik je sačuvan do današnjega dana u Državnom arhivu u Pazinu, HR-DAPA-5, Acta potestatis Parentii Mathei Gradenici 1444–1446.

¹⁸ Pogatschnig, *Divagazioni Parentine*, str. 140.

¹⁹ Isto.

²⁰ Prvi spomen *consilium et comune Parentii* nalazimo 1252. godine, usp. Inchostri, *Il diritto statuario*, str. 210.

²¹ Pogatschnig, *Divagazioni Parentine*, str. 164.

²² O srednjovjekovnom pojmu *civitas* usp. Lujo Margetić, *Srednjovjekovni pojam grada*, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, sv. 28, br. 2, Rijeka 2007., str. 901–902. No, u tom radu izrečena definicija da je *terra* isključivo grad koji nije sjedište biskupa, u primjeru Poreča, za koji se koriste i naziv *terra* i *ciuitas*, ne stoji.

²³ Pogatschnig, *Divagazioni Parentine*, str. 157.

²⁴ Isto, str. 155.

ta "nenadano nestaloga" uslijed zaposjedanja Poreča od strane Đenovljana 1354. godine.²⁵ Prema obrascu prisege vijećnika iz prve knjige Statuta saznaje se njihova uloga u upravljanju gradom.²⁶ Vijećnici su prisezali da će njihovo sveukupno djelovanje biti na korist i čast dužda i prejasne Venecijanske komune te porečke komune i njezina potestata. Dužnost članova vijeća je bila odazvati se na znak zvona (*sonum campane*) vijeća ili poziv potestatova glasnika (*voce preconis de mandato domini potestatis*), osim iz razloga opravdane spriječenosti ili ako su se nalazili dalje od crkve sv. Luke.²⁷ Zakletvom su se obvezivali savjetovati potestata u svemu onom što su smatrali ispravnim i što je pridonosilo većoj koristi i časti komune. U obavljanju svoje dužnosti trebali su biti nepotkupljivi i nepristrani (*amicum non iuuabo nec inimico nocebo*). Statutom je bila i propisana kazna za one članove vijeća koji bez razloga ne bi nazočili sjednici – 4 solida. No, da neki članovi vijeća nisu odveć rado obavljali tu dužnost govori i povećanje propisane kazne, prvo na pet solida, a potom 1485. godine na 20 solida, odnosno 1 liru.²⁸ O tome da je vijeće već 1363. bilo zatvoreno svjedoči propis Statuta²⁹ da nitko nije mogao biti članom vijeća ako to nisu bili njegovi pretci. Godine 1366. je odlučeno da će sjednice biti valjane ako na njima uz potestata sudjeluje najmanje 20 članova vijeća.³⁰

Broj vijećnika koji je sudjelovao u radu vijeća prema sačuvanim zaključcima (zapisnicima) je varirao od 30 (29. listopada 1396.) do najviše 38 (veljača 1397.), dok će u sačuvanim podacima za sljedeće stoljeće taj broj varirati od 28 do 47.³¹ Najraniji podatci o broju članova vijeća su sadržani u samom Statutu – 1365. se spominje 28 vijećnika koji su sudjelovali u radu sjednice.³² Prema popisima komunalnih dužnosnika i njihovih jamaca možemo utvrditi tko su bili porečki gradski vijećnici 1396., odnosno 1397. godine,³³ iako ukupan broj članova vijeća u to doba ne možemo na temelju izvora utvrditi. Iz istoga ćemo razloga teško doći do podataka o odazivu

²⁵ Statut grada Poreča (*Statutum comunis Parentii*) iz 1363. godine, prir. Mirko Zjačić, Monumenta historico-juridica slavorum meridionalim, sv. 13, Zagreb 1979., str. 7 (dalje: Porečki statut); Ugo Inchiostri, Il diritto statuario, str. 207–208, 217. U samom Uvodu Statuta (*Prohemium*) kao razlog sastavljanja novoga teksta Statuta navod se: *Cum ciuitas Parentij propter casum fortuitum destructionis, facte per lanuenses amiserit statuta sua, et ordines dicte terre [...]*. Svi navodi Porečkoga statuta u tekstu bit će iz navedenoga izdanja koje je priredio M. Zjačić.

²⁶ Porečki statut, knjiga I, glava II.

²⁷ O tome gdje se ta crkva točno nalazila ni danas ne znamo, usp. Babudri, Antiche chiese, str. 160–161.

²⁸ Pogatschnig, Divagazioni Parentine, str. 142. Tako je Petar Jakovljević (*Petrus Iacobi*) 24. kolovoza 1485. na vlastiti zahtjev oslobođen obveze sudjelovanja u radu vijeća (*Isto*, str. 162).

²⁹ Porečki statut, knjiga II, glava LXXXIV: *...quod nullus possit fieri de consilio Parentino, nisi pater suus, et auus fuerit de dicto consilio*. Inchiostri, Il diritto statuario, str. 223, no kada je došlo do zatvaranja ne može se utvrditi sa sigurnošću. Ugo Inchiostri smatra da se to zbilo na prijelazu 13. i 14. stoljeća. Prema D. Kleni se to zbilo svakako prije 1364. usp. Danilo Klen, Uvjeti i razvitak odnosa pučana i građana u Mletačkoj Istri, *Radovi Zavoda za hrvatski povijest*, sv. 10, br. 1, Zagreb 1977., str. 315.

³⁰ Porečki statut, knjiga III, glava VI.

³¹ Pogatschnig, Divagazioni parentine, str. 141; Klen, Uvjeti i razvitak odnosa pučana i građana, str. 315.

³² Inchiostri, Diritto statuario, str. 222, Porečki statut, knjiga III, glava III.

³³ Usp. Prilog I.

vijećnika po pojedinim sjednicama. Ipak, na temelju broja vijećnika po sjednici, kao i popisa izabranih službenika i njihovih jamaca, možemo naslutiti da je odaziv bio u većem postotku.³⁴

Zaključci porečkoga komunalnoga vijeća su sastavljeni po utanačenom obrascu.³⁵ Sačuvani zaključci iz 1396./1397. godine započinju invokacijom *verbalis* koja je uvijek glasila *In Christi nomine. Amen* te datacijom *anno natiuitatis* s naznakom indicije. Potom slijede formulaični izrazi da se vijeće sastalo na zvuk zvona i poziv glasnika gospodina potestata (*congregato et coadunato ad sonum campane et voce preconis de mandato domini potestatis*)³⁶ te zabilježba o broju vijećnika koji su sudjelovali u radu sjednice vijeća (*in quo quidem consilio fuerunt consilarii ... qui totum consilium representant*) i naposljetku stvari o kojoj se raspravljalo, iako bez izlaganja samoga tijeka rasprave. Ishod glasovanja o pojedinom prijedlogu se izražavao formulom *capta et firmata fuit pars per consiliarios...* Iako je statutarnim odredbama bio propisan način glasovanja ubacivanjem kuglica, u sačuvanim zaključcima to nije posebno navođeno.³⁷ Urednost zapisivanja zaključaka navodi nas na zaključak da ih je kancelar naknadno sastavljao, vjerojatno prema bilješkama koje je vodio, što je uostalom bila i praksa.³⁸

Sačuvano je sedam zaključaka sa šest sjednica te zapisnici o izabranim gradskim službenicima na trima sjednicama, što je sveukupno devet sjednica vijeća 1396. i 1397. godine. Uz to je sačuvan zapis optužbe protiv gradskoga suca *ser* Facine, ali nije nam poznat epilog toga slučaja. Većina sjednica (pet) je održana u nedjelju (*die Dominicho*), dvije su održane u četvrtak (*die Louis*), dok za dvije ne znamo kojega su dana u tjednu održane zbog mehaničkoga oštećenja papira kojim je narušen integritet teksta.

Komunalni službenici

Iz redova članova vijeća porečke komune sukladno odredbama Statuta birali su se svi komunalni dužnosnici osim procjenitelja (*exstimatores*).³⁹ Tri zaključka vijeća porečke komune govore o biranju komunalnih službenika (*officiales comunis*). Prvi takav zapis je sačinjen 14. svibnja 1396. kada su bili izabrani, a mandat im je trebao započeti prvoga dana lipnja i trajati sljedeća četiri mjeseca. Da je znatna pozornost bila posvećena formalnim stvarima oko izbora i trajanja mandata komunalnih dužnosnika svjedoče sačuvani zapisnici sastavljeni prilikom sjednice vijeća na kojoj se o tome odlučivalo, a bile su sazivane dovoljno vremena prije isteka mandata izabranih službenika. Druga sjednica na kojoj su bili birani je održana 21. rujna 1396., a po-

³⁴ Tomislav Raukar navodi primjere splitskoga vijeća iz kojih je vidljivo da je čak i broj nazočnih vijećnika u pojedinoj sjednici varirao. Usp. Raukar, "Consilium generale" i sustav vladanja, str. 91.

³⁵ Slični obrasci se mogu naći i u drugim istočnojadranskim komunama, primjerice Trogir, usp. Popić – Bećir, Politički poredak, str. 67–68.

³⁶ Takav je način sazivanja bio uobičajen, usp. Banić, 'Consilium communis', str. 157.

³⁷ Porečki statut, knjiga II, glava LXXXIII. No, u zapisnicima iz 1485./1486. godine to se navodi.

³⁸ Lonza, Splitski statut i praksa odlučivanja, str. 160.

³⁹ Porečki statut, knjiga I, glava XVI.

sljednja sačuvana 25. siječnja 1397. Osim navedenih "redovnih" izbora, zabilježen je slučaj izvanrednoga izbora. Naime, Jakobucije *condam ser Milani*, nadzornik fontika, zbog neke je učinjene pogriješke (*pro eodem fallo per eum comisso*) razriješen dužnosti, a potom je izabran novi nadzornik fontika. Na popisu izabranih službenika komune od 21. rujna 1396. (mandat nadzornika fontika je trajao jednu godinu) njegovo je ime prekriziženo i dopisana napomena da je 11. veljače 1397. razriješen službe (*xi febrauarii priuatus*).

Mandat gradskim dužnosnicima je trajao 4 mjeseca, osim nadzorniku fontika, kataverima i starješini prisežnika kojima je trajao godinu.⁴⁰ Na istu dužnost nisu mogli biti birani uzastopno. Uz svakoga izabranoga službenika stoji i ime njegova jamca za tu službu (*plezarius*). No, za službu nadzornika fontika i rizničare bila su potrebna dva jamca.⁴¹ Svi koji bi bili izabrani u neku komunalnu službu, morali su u roku osam dana položiti prisegu.⁴² Ako neki izabrani komunalni službenik nije kroz petnaest dana u kontinuitetu obavljao svoju službu bivao je razriješen.⁴³ Isto tako Statut je propisivao i kaznu za nekoga tko bi odbio službu u koju ga je vijeće izabralo – tri libre malih solida te godinu nije mogao biti izabran u ikakvu komunalnu službu.⁴⁴ Prema Statutu da bi netko mogao biti izabran u službu nadzornika fontika, rizničara ili katavera (*cattauere*) morao je znati čitati i pisati, a budući da je njihova služba to tražila morali su znati i računati.⁴⁵ Osim navedenih zapreka za obavljanje komunalne službe u Statutu je izrijekom navedeno i dugovanje prema komuni ili fontiku. Dužnik, dok ne isplati spomenuti dug u potpunosti, nije mogao sudjelovati u radu vijeća ni biti izabran za komunalnoga službenika. Da bi se to provodilo propisano je da se prilikom sjednice vijeća naglas pročitaju imena svih dužnika prema komuni (*...et ut dictum capitulum bene adimpleatur, quod continuo, quando congregatur consilium, legantur omnes debitores comunis alta uoce...*).⁴⁶ Isto tako, propisano je da oni koji ne snose zajedničke terete (angarije) nisu mogli biti izabrani u neku komunalnu službu.⁴⁷ Izabrani službenici su imali pravo na određene naknade za svoju službu te su bili oslobođeni svih straža i drugih zajedničkih tereta (angarija) za vrijeme trajanja službe u koju bi bili izabrani (*omnes officiales comunis Parentii sint ab omnibus custodiis et angariis personalibus comunis Parentii absoluti, donec fuerint in eorum offitiis*).⁴⁸

⁴⁰ Porečki statut, knjiga I, glava XIV: *Iudices, cancelarii, camearii, iusitarii et extimatores stare debeant per quatuor menses in suo offitio et non ultra, et completis dictis quatuor mensibus non possint habere illud idem offitium, nisi uacauerint per quattuor menses. Et aduocati uacare debeant per quatuor menses. Et catauerii et fonticarius stare debeant per unum annum completum, usq. knjiga III, glava IX; Pogatschnig, Divagazioni parentine, str. 142; Inchiostri, Il diritto statuario, str. 225.*

⁴¹ Porečki statut, knjiga III, glava LXIII.

⁴² Porečki statut, knjiga III, glava LVII.

⁴³ Isto.

⁴⁴ Porečki statut, knjiga III, glava XCVI.

⁴⁵ Porečki statut, knjiga I, glava XII.

⁴⁶ Porečki statut, knjiga III, glava LV.

⁴⁷ Porečki statut, knjiga III, glava XV.

⁴⁸ Porečki statut, knjiga I, glava XIV.

Suci (*Iudices*)

Među gradskim su dužnosnicima prvi po časti bili suci (*iudices*), a mandat im je trajao četiri mjeseca.⁴⁹ Porečki je statut propisivao četiri suca. Osnovna je dužnost sudaca bila pomoć potestatu u rješavanju sporova iz domena građanskoga i kaznenoga prava.⁵⁰ Iz sudačke prisege, kako stoji zapisana u Statutu (knjiga I, glava III), saznajemo njihove dužnosti. Suci su prisezali da će ukoliko budu saznali da netko djeluje ili čini što na štetu potestata ili komune (*si sciuro aliquid operari ac fieri in detrimentum dominis potestatis ac comunis Parentii*) koliko bude u mogućnosti nastojati to spriječiti ili o rečenoj stvari što prije, osobno ili preko vjesnika, obavijestiti potestata ili njegova vikara (*quantum potero prohibero ac illud quam cicius potero notum faciam domino potestati aut eius vicario per me vel per meum niuntium (! nuntium)*); potom da će u sudbenim danima nastojati nazočiti na javnom mjestu gdje se sudi, kadgod čuju zvuk zvona ili budu pozvani od potestata ili njegova vikara (*et ero studiosus et sollicitus venire ad locum publicum ubi ius redditur diebus ordinatis seu iuridicis quocienscumque campana pulsabitur aut requisitus fuero pro parte ipsius domini potestatis uel eius vicarii*) te će u svemu nastojati savjetovati potestata u dobroj vjeri (*et consulam in eis domino potestati et eius vicario bona fide*). Kadgod budu čuli zvono koje poziva na vijeće ili budu pozvani od potestata ili njegova vikara uvijek će se odazvati. Brinut će da rizničari, kataveri i nadzornici mjera dobro obavljaju svoju službu te će biti na pomoć potestatu prilikom obračuna koje podnose rizičari i kataveri (*procurabo quod camerarii, catauerii, et iustitiarum recte procurent comuni negotia, et qualibet vice ero apud dominum potestatem quando rationem faciet cum camerariis et fonticariis comunis Parentii, et si sciuro aliquem defectum in eis esse... ipsum defectum domini potestati pandam et notificabo bona fide*). Suci, su nadalje, trebali upozoravati potestata na nužnost obnavljanja gradskih zidina, ali i na ostale mjere koje je trebalo poduzimati na korist Grada, pod prijetnjom kazne oduzimanja četveromjesečne plaće ako ne bude tako činio. Isto tako, prema obrascu prisege, trebali su podsjećati potestata da je svrsishodno svake godine poslati nekoliko mladića da sa starijim građanima obiđu granice distrikta porečke komune te upoznaju međe okolnih komuna da ne bi u čemu porečka komuna bila oštećena. Suci su mogli i sami poduzimati određene pravne korake u manjim stvarima, odnosno poduzeti neke pravne korake u odsutnosti potestata ili njegova vikara. Za obnašanje dužnosti sudac je imao pravo na plaću od 24 libre malih denara za 4 mjeseca, odnosno 6 libara mjesečno.⁵¹ Dakle, četveromjesečna plaća gradskoga suca iznosila je 5 dukata. Osim toga, suci su za vrijeme trajanja službe, da bi mogli biti pratnja potestatu, imali pravo i na određenu "plaću u naravi", odnosno mogli su u tu svrhu koristiti konja za jahanje. Iako su uz potestata prilikom rješavanja nekoga

⁴⁹ Istovjetno trajanje mandata sudaca zabilježeno je u Buzeti i Piranu, dok je u Labinu mandat dvojici sudaca trajao šest mjeseci, usp. Banić, 'Consilium Comunis', str. 161, bilj. 104.

⁵⁰ Inchiostru, Il diritto statuario, str. 223.

⁵¹ Porečki statut, knjiga III, glava V.

pravnoga problema ili obavljanja nekoga posla od javnoga značaja bila sva četvorica sudaca, takvi su slučajevi bili prilično rijetki. Najčešće su kao što je to osvjedočeno u bilježničkim spisima bila barem dvojica.⁵² I samim je Statutom propisano da u pratnji potestata stalno moraju biti dva suca.⁵³

Na dužnost su sudaca u nedjelju, 4. svibnja 1396. bili izabrani ser Sallus de Columbo, Petar Biuilaqua, ser Bernard Coli i ser Franciskin pok. ser Mavra. Njihovi su jamci bili ser Bernard Coli, za drugu dvojicu ser Petar de Viola te ser Marsilije pok. ser Markole. Sukladno već spomenutoj odredbi Statuta da je svaki sudac imao pravo na konja za pratnju potestata, uz ime svakoga suca nadopisan je opis konja kojim se imao pravo koristiti. Tako je ser Sallus de Columbo koristio konja riđana (*equus liardus*), ser Petar Biuilaqua konja bijele boje, dok je ser Bernard Coli također imao na korištenje konja crvene boje (*equus liardus*), a ser Franciskin pok. ser Maura konja sivca s lisom na čelu (*equus bayus cum stella in fronte*). Njihov je mandat trajao od 1. lipnja (*Callendis Iunni*) do posljednjega dana mjeseca rujna.

Vijeće je biralo suce za sljedeće četveromjesečno razdoblje u četvrtak, 21. rujna 1396. Na tu su gradsku dužnost izabrani ser Nikoleto Bonaparte, ser Marko de Rubeis, ser Urso de Artizonibus (*Artizanibus*) i ser Maroto pok. ser Petra. Njihovi su jamci bili ser Bernardin Coli, ser Franciskin pok. ser Mavra, ser Ivan de Ripaldo i ser Petar Dainesii. U tom je slučaju samo za dva suca zabilježeno da su koristili povlasticu da mogu koristiti konje – ser Nikoleto Bonaparte je koristio konja riđana (*equum liardum*), dok je ser Ursus de Artizonibus koristio konja sivca s lisom. Njihov je mandat trajao od prvoga dana listopada do posljednjega dana mjeseca siječnja.

Treći zapis o biranju porečkih sudaca kojima će mandat započeti prvoga dana veljače i trajati do kraja svibnja sastavljen je 25. dana mjeseca siječnja 1397. Za suce su izabrani ser Fačina pok. ser Dandula, ser Dominik de Caprolis, ser Stjepan Coli i ser Petar de Viola. Jamci su im bili ser Petar Dainesii, ser Dominik ser Fačine, ser Petar de Viola i ser Andrija de Arnosto. Kao i u prethodnim zapisima uz imena su kasnije nadodani i konji koje su rečeni koristili za obnašanje dužnosti. No, ovom prilikom je i navedeno od kojega su ih dana započeli koristiti. Tako je ser Fačina od 15. veljače dobio na korištenje konja sivca, a istoga dana je i ser Dominik de Caprolis dobio na korištenje konja sivca. Od 8. veljače ser Stjepan Coli je dobio na korištenje smeđega konja, a od 11. veljače ser Petar de Viola jednoga konja sive boje s lisom.

Kataveri (Cattauere)

Magistratura katavera se prvi put javlja u Veneciji 1280. godine.⁵⁴ Njihova je osnovna zadaća bila istraživanje materijalnih dobara građana, na način da procjenjuju

⁵² *Registri porečkih bilježnika Henrika de Artizanibus (1433. – 1434.) i Antuna de Teodoris (1435. – 1449.)*, prir. Zoran Ladić, kazala izradio Marino Martinčević, Spisi istarskih bilježnika, sv. II, Spisi porečkih bilježnika, sv. I, Pazin 2018., *passim*.

⁵³ Porečki statut, knjiga III, glava XXIV.

⁵⁴ Fabio Mutinelli, *Lessico Veneto*, Venezia 1851., str. 98.

njihov broj i vrijednost; brinuli su da komunalna dobra ne budu zaposjednuta od treće strane; vodili su brigu o tome da imovina građana koji su umrli bez nasljednika pripadne komuni, kao i to da se prihodi od komunalnih dobara uredno naplaćuju. Vodili su evidenciju o zajmovima i davanjima na komunalna dobra,⁵⁵ iz čega slijedi da su ti komunalni službenici morali biti nužno pismene osobe. O djelovanju, odnosno dužnosti i plaći katavera saznajemo iz obrasca prisege zabilježenog u Statutu.⁵⁶ Za one pronevjere ili zloupotrebe koje bi otkrili dobili bi polovicu zaplijenjenoga iznosa, odnosno četvrtinu svaki, dok bi druga polovica pripala komuni. Svaki je kataver trebao voditi bilježnicu (*quaternum*) koja je sadržavala popise svih zakupnina i najamnina nad posjedima porečke komune kao i o tome kome su dana u zakup, odnosno najam, a koju su morali dati na pregled potestatu u roku osam dana po završetku njihova službovanja.⁵⁷ Kataveri nisu mogli dati komunalna dobra u najam na rok duži od godine dana. Mandat katavera je trajao godinu dana.

Zapisnik sjednice otkriva da su 14. svibnja 1396. u službu katavera bili izabrani ser Marko Niger kojemu je jamac (*plezarius*) bio Nikola Peio te Ambrozije pokojnoga ser Vilana za kojega je jamčio Paskvalin *de Missina*. Vijeće je biralo katavere na sjednici održanoj 25. siječnja 1397. kada su u tu službu bili izabrani ser Ivan de Ripaldo i ser Rajnerije pok. ser Milana. Njihovi su jamci (*plezarii*) bili ser Pretus de Pirano i Lucijan Faii.

Nadzornik fontika (fonticarius)

Nadzornik fontika⁵⁸ je upravljao komunalnom žitnicom (fontikom) i brinuo se o pšenici i drugim žitaricama te drugim dobrima koje su u njoj bile pohranjene. Bio je dužan voditi bilježnicu (*quaternum*) u koju je upisivao sve prihode i rashode, na način da je na jednoj strani zapisivao sve što je u fontik ušlo, neovisno radi li se o žitaricama, gotovu novcu ili nekoj drugoj robi, dok je na drugoj strani zapisivao sve rashode. Bio je dužan bilježiti i voditi računa o naplati svih najamnina na koje je pravo imao fontik te o cjelokupnom finacijskom poslovanju, na njihovo traženje, u bilo kojem trenutku izvijestiti potestata i vijeće. Tu je bilježnicu po završetku službe trebao pohraniti u škrinju komune (*capsa*). Nadzornik fontika je isto tako morao voditi računa da naplati sva dugovanja na ime najamnina prema fontiku do kraja svoga mandata. U protivnom bi morao nadoknaditi štetu. Da bi služba nadzornika fontika bila sve u većoj mjeri regulirana, svjedoči i odredba statuta prema kojoj je komunalna žitnica morala imati tri ključa, od kojih su po jednoga imali potestat, kataveri i nadzornik fontika.⁵⁹ Za svoj je rad nadzornik fontika primao godišnju plaću

⁵⁵ Inchiostri, *Il diritto statuario*, str. 224–225.

⁵⁶ Porečki statut, knjiga I, glava IX i glava X.

⁵⁷ Porečki statut, knjiga III, glava XXX.

⁵⁸ Nailazimo na razna rješenja prijevoda imenice *fonticarius* na hrvatski jezik. Tako, primjerice M. Zjačić koristi naziv *fontikar*, dok će M. Križman prevoditi kao *žitničar*.

⁵⁹ Porečki statut, knjiga III, glava LVIII.

u iznosu 60 libara malih solida, odnosno 12 i pol dukata. Mandat upravitelja fontika, za razliku od ostalih komunalnih službi, izuzev katavera i starješine prisežnika, trajao je godinu dana.⁶⁰

Godine 1396./1397. u popisu općinskih službenika (oficijala) upisana su dvojica nadzornika fontika. U rujnu 1396. na tu je dužnost bio izabran ser Jakobucije pok. ser Milana. No, kako saznajemo iz Zaključka sjednice vijeća porečke komune od 11. veljače 1397., ser Jakobucije je razriješen navedene službe zbog propusta koji je počinio (*pro quodam fallo per ipsum in fontico comisso*). Nije navedeno u čemu se sastojao taj propust, no istoga je dana donesena odluka da se izabere novi upravitelj fontika. Tada je u tu službu izabran ser Urso de Artizonibus, a za njega su jamčili ser Nikoleto Bonaparte i ser Nikola Peio.

Kancelar (Cancellarius, Canzellarius)

Smatra se da je uloga kancelara bila ta da bude pomoćnik potestatu i sucima, a napose je obavljao poslove izdavanja i ovjeravanja te čuvanja isprava.⁶¹ Kancelar je obavljao dužnost majordoma komune te se u Statutom propisanom obrascu zakletve zaklinjao da će obavljati svoju dužnost savjesno i odgovorno na korist i čast potestatu i komuni. U slučaju da sazna da netko nešto radi na štetu općine bio je dužan poduzeti sve u njegovoj moći da u najbržem roku spriječi takve radnje. Dužan je nazočiti suđenjima u sudbenim danima te savjetovati potestata, njegova zamjenika i suce u stvarima koje mu budu znane na korist cjelokupne komune. U svom je djelovanju trebao biti nepristran, sudjelovati u radu komunalnoga vijeća te, naposljetku, u obavljanju svoje službe biti diskretan (*secreta mihi comissa celabo*).⁶²

Kao kancelari se spominju ser Nikoleto Bonaparte, koji je na tu dužnost izabran 14. svibnja 1396., a mandat mu je počeo teći od prvoga lipnja. Jamac je bio ser Rajnerije pok. ser Milana. Upravo će ga on naslijediti u toj službi u sljedećem četveromjesečnom razdoblju. Za njega je jamčio ser Petrus Dainesii. Početkom 1397. njega će na tom mjestu naslijediti ser Petar Biuilaqua za kojega će jamčiti ser Petar de Viola.

Rizničari (Camerarii)

Rizničari su bili zaduženi za brigu o imovini komune, kako novcu tako i drugim dobrima. Njihova je uloga bila knjigovodstvene naravi. Vodili su evidencije o prihodima i rashodima komune, na način da su sve prihode zapisivali u jednu bilježnicu (*quaternum*), a rashode u drugu. Rizničari su morali voditi računa da sve isplate realiziraju po potestatovu nalogu. U djelokrug rizničara je ulazilo i utjerivanje dugova. Vodili su brigu i o komunalnom oružju. Na kraju mandata račune su polagali potestatu. Da bi se spriječila zlouporaba sve evidencije koje su vodili rizničari mo-

⁶⁰ O toj službi usp. Porečki statut, knjiga I, glava XI.

⁶¹ Inchiostru, Il diritto statuario, str. 224.

⁶² O ulozi kancelara usp. Porečki statut, knjiga I, glava IV.

rale su se poklapati s evidencijama koje je vodio komunalni notar (*notarius domini potestatis*).⁶³

U službu rizničara su 14. svibnja 1396. izabrani ser Jakobucije pok. ser Milana i ser Ivan de Ripaldo. Na tom je popisu i ser Marsilije pok. ser Markole ali njegovo je ime prekriziženo te dopisano da je odustao od te službe (*spreuit*). Dana 21. svibnja iste godine za rizničare su izabrani ser Petar Biuliaqua i ser Franciskin pok. ser Mavra, dok su 25. siječnja 1397. izabrani ser Marko de Nigris i ser Lucijan Faii.

Nadzornici mjerā (Iusticarii)

Prema odredbama porečkoga statuta nadzornici mjerā su bili dužni najmanje dvaput tjedno provjeravati da mesari, pekari i krčmari koriste prave i ispravne mjere, da ne prodaju robu za cijenu veću od propisane, kao i to da krčmari ne razvodnjuju vino, a pekari da ne prodaju loš kruh i kruh koji ne bi bio valjane težine.⁶⁴ Prije prodaje vina u krčmama nadzornici mjerā su trebali izmjeriti količinu vina.⁶⁵ Nadzornik mjerā je dobivao plaću u iznosu šest libara malih denara za četiri mjeseca trajanja službe, odnosno jedan dukat, 1 liru i 4 solida.

Kao nadzornici mjera spominju se Petar de Viola i Dominik de Caprollis koji su u tu službu izabrani 14. svibnja 1396., a mandat im je trebao započeti prvoga dana lipnja. Jamci su im bili ser Vižin (*Uixinus*) de Artizonibus i ser Jakobucije pok. ser Milana. Njihovi nasljednici koji su tu službu trebali obavljati u sljedećem četveromjesečju su bili ser Kristofor Matejev i ser Stjepan Coli. Kao jamac se opet spominje ser Jakobucije te ser Juraj de Artizonibus. U veljači 1397. na tu su dužnost bili izabrani Bulik pok. ser Blaža kojemu je jamac bio Dominik pok. Jurja i Nikola sin ser Fačine za kojega je jamčio Nikola Malacarne.

Odvjetnik komune (Aduocattus)

Porečki je statut propisivao da imaju biti birana četiri službenika, koje naziva *aduocatores seu aduocati comunis Parentii*, te je njihov mandat trajao četiri mjeseca. Obveza im je bila sudjelovati u sudovanjima u sudbenim danima u svojstvu savjetnikā stranā u parnici. Porečki je statut propisivao i naknadu koju imaju dobiti za svoj rad.⁶⁶ Za vrijeme trajanja službe bili su oslobođeni svih podavanja. Pod novčanom je kaznom bilo propisano da se izabrani odvjetnik ne može odreći službe.

Kao odvjetnici se spominju ser Stjepan Coli, ser Marko de Rubeis, ser Bulik pok. Blaža i ser Dominik de Petroгна. Svima je njima služba započinjala u lipnju 1396. Jamci su im redom bili Nikola ser Fačine, Nikola Peio, Jakobucije pok. ser Milana i Vulik. Njih su u sljedećem četveromjesečju naslijedili ser Parentin Gallus, ser

⁶³ O ulozi rizničara usp. Porečki statut, knjiga I, glava V.

⁶⁴ Porečki statut, knjiga I, glava VI.

⁶⁵ Porečki statut, knjiga II, glava XCVIII.

⁶⁶ Porečki statut, knjiga I, glava VII.

Dominik de Caprollis, ser Bernard Coli i ser Pretus de Pirano. Prema posljednjem sačuvanom popisu službenika iz 1397. godine u tu su službu bili izabrani ser Marot pok. ser Petra, ser Nikoleta Bonaparte, ser Franciskin pok. ser Maura i ser Marsilije pok. ser Markole.

Procjenitelji (Extimatores)

Prema statutu birala su se dva procjenitelja šteta na mandat od četiri mjeseca. Prvotno, procjenitelji nisu morali biti članovi vijeća, no kasnije su bili birani između članova vijeća.⁶⁷ Zadaća se procjenitelja sastojala u tome da procjenjuju poljske, ali i druge štete, te sudjeluju u postupku podjele dobara. Po očevidu štete, a na poziv oštećenika, bili su dužni sastaviti procjenu. Ovisno o udaljenosti mjesta gdje je trebalo izvršiti procjenu samoga grada (u tekstu Statuta se kao razdjelnica spominje brdo Sv. Anđeo)⁶⁸ dobivali su naknadu.⁶⁹

Kao procjenitelji se spominju ser Paskvalin pok. ser Blaža, ser Konstantin pok. ser Donata, ser Varnerije Alupis i ser Petar Dainesii te 1397. godine ser Andrej Arnosto i ser Paskvalin Blažov.

Starješina prisežnika (Caput iuratorum)

Uloga toga službenika je bila da od zakletih svjedoka prima prijave.⁷⁰ Njegova je zadaća pobliže opisana u 35. glavi treće knjige Statuta. Biro se jedan službenik koji je morao biti pismen (*unus bonus uir litteratus qui sciat legere et scribere*), jer je morao zabilježiti prijave koje je potom bez podataka o prijavitelju (*... qui habeat officium accipiendi accusas omnium iuratorum... et teneat omnes accusas sub secreto...*) trebao predati rizničarima, da bi, po provedenom postupku, naplatili štete što proizlaze iz optužaba. Čini se da je taj službenik u najvećoj mjeri morao zapisivati štete počinjene na poljima, što proizlazi iz odredbe Statuta na koji način mora voditi bilješke i zaprimati optužbe. Potom je o učinjenoj šteti trebao obavještavati oštećenoga vlasnika zemljišta. Služba mu je trajala godinu dana, a za svoj je rad trebao dobit dva denara po svakom solidu vrijednosti optužbe. Kao naslovnik te službe spominje se ser Bižin de Artizonibus, koji je u tu službu izabran 21. rujna 1396.

Sadržaj izvornika

Prvi sačuvani zaključak govori o izboru učitelja (*rector schollarum Parenicii*), no dio teksta koji sadrži dataciju i ime izabranoga učitelja je mehanički oštećen. Vjerojatno je riječ o magistru Gabrijelu koji se spominje kao prethodnik kanonika Mengona u uči-

⁶⁷ Porečki statut, knjiga III, glava LXI.

⁶⁸ Brdo je udaljeno oko 3 kilometra od Poreča.

⁶⁹ Porečki statut, knjiga I, glava XVI i knjiga III, glava LI.

⁷⁰ Inchiostri, Il diritto statuario, str. 225.

teljskoj službi. Mandat mu je trebao trajati godinu dana, a započeti u petak (*die Veneris*), 22. dana mjeseca rujna. Za svoj je rad od komune godišnje trebao dobiti osamdeset libara malih solada (nešto više od 16 i pol dukata) i kuću za stanovanje (*vnam domum pro sua habitatione*), iz čega je moguće naslutiti da je učitelj bio stranac, a što uostalom nije bila neuobičajena pojava u srednjovjekovnim istočnojadranskim komunama.⁷¹ Uz to je od svakoga učenika trebao dobivati dar i povrh toga 1 zlatni dukat.

Drugi zaključak se odnosi na iznos travarine, a usvojen je na sjednici održanoj 29. listopada 1396. godine. Naime, većinom glasova nazočnih članova općinskoga vijeća odlučeno je da travarina (*herbaticum*) koju su dužni podavati vlasnici stoke koja se napasa na području porečkoga distrikta, iznosi tri libre malih denara za svakih četrdeset grla stoke sitna zuba, odnosno osam malih solada za svako govedo. Taj je iznos bio uobičajen, što se daje naslutiti iz izraza *sicut primo consueti erant soluere*.

Treći sačuvani zaključak propisuje odredbu o davanju mesnice (*datium becharie*) za tu godinu. Isto tako, odlučuje se da treba izabrati dva katavera čiji bi mandat trajao godinu dana, počevši od prvoga dana veljače te godine. Kroz to vrijeme, bili su dužni ubirati daću mesnice, kao i to da su trebali naplaćivati kazne koje su izrekli porečki potestati.⁷² Za svoj su rad trebali dobiti od komune 12 libara malih denara svaki te pripadajući dio od naplaćenih kazni.

Četvrti zaključak je razrješenje dužnosti ser Jakobucija pok. ser Milana, koji je obnašao dužnost nadzornika fontika. Izvori nisu previše rječiti o tom slučaju, već prilično šturo navode da je razriješen *pro quodam fallo per ipsum in fontico comisso*. No, da je vladala podijeljenost među vijećnicima oko toga pitanja svjedoči to da je od 37 nazočnih, 21 glasovalo za, a 16 protiv Jakobucijeva razrješenja. Tada je ujedno donesena odluka da se izabere novi nadzornik fontika.

Peti zaključak propisuje cijenu pšenice koja se skladišti u fontiku za siromašne (*pro bono et utilitate pauperum personarum terre Parencii*), koja je trebala iznositi trideset i dva mala solida za mezenu.⁷³ Ova je odluka donesena jednoglasno (*nemine discrepante*).

Šesti zaključak koji je usvojen na sjednici vijeća održanoj 1. travnja 1397. propisuje da se konji imaju držati unutar propisanih međa. Ovlašćuju se potestat i gradski suci da odaberu četvoricu uglednika (*boni homines*) koji će nanovo utvrditi granice u

⁷¹ Usp. Marijana Alujević, Firentinac Treguan – srednjovjekovni učitelj gramatike u Splitu, *Školski vjesnik*, sv. 53, Split 2004.; Gordana Ravančić, Crkvene institucije u dubrovačkim oporukama s kraja 13. i u prvoj polovici 14. stoljeća, *Croatica Christiana Periodica*, sv. 78, Zagreb 2016., str. 49; Mirko Raguž, Inozemni učitelji u Hrvatskoj do godine 1774., *Senjski zbornik*, sv. 30, Senj 2003., str. 402–403; Lonza, Splitski statut i praksa odlučivanja, str. 158, bilj. 39.

⁷² Trebali su se brinuti o naplati svih kazni koje su izricali svi potestati koji su djelovali u Poreču. O tome govori Porečki statut, knjiga I, glava X. Tada je naime propisano da od naplaćenih kazni kataverima ide polovica četvrtine iznosa (*habebant dicti catueri medietatem quarti dictarum condemnationum*). U tom je Zaključku odlučeno da trebaju dobiti dva solida za libru, što je nešto malo manje od onoga što propisuje Statut.

⁷³ Mezena je stara venecijanska žitna mjera i iznosi pola stara, odnosno oko 41,5 litara, usp. Sena Sekulić-Gvozdanović, Srednjovjekovni sustavi šupljih mjera u Istri, hrvatskom primorju i kontinentalnoj Hrvatskoj, *Prostor: znanstveni časopis za arhitekturu i urbanizam*, sv. 3, br. 1, Zagreb 1995, str. 76.

kojima se mogu držati konji u porečkom distriktu, i to na način da će se za svakoga konja koji se bude našao izvan tih granica izreći kazna od pedeset malih solida, tj. dvije i pol male libre ili oko pola dukata, a jednako i za svako govedo.⁷⁴

Sedmi zaključak se ponovno tiče škola i izbora učitelja, a donesen je na istoj sjednici održanoj 1. travnja 1397. Većinom glasova vijećnika (27 naprama 8) usvojeno je da učitelj bude porečki kanonik svećenik Mengonus za narednu godinu, počevši od prvoga dana travnja.⁷⁵ Za svoj je rad od komune trebao dobivati plaću u iznosu od 100 libara malih denara godišnje, koja mu se isplaćivala u dva obroka svakih šest mjeseci. Osim toga, od učenika je trebao dobivati isto što je nekoć dobivao *magister Gabriel olim rector schollarum Parenii*. Tada je Mengonus mogao biti u svojim dvadesetim ili ranim tridesetim godinama. Prema popisu kaptolskih dostojanstvenika (arhiđakona i arhiprezbitera), Mengonus je od 1409. do 1418. bio porečki arhiprezbiter.⁷⁶

Posljednji zapis fragmenta, koji odudara od ostatka, se odnosi na optužbu koju je iznio ser Marsilije pok. ser Markole, koji je vršio službu ubirača vinske daće (*daciaris vini*), protiv ser Facine pok. ser Dandula koji je, prema njegovoj tvrdnji, izmjestio bačvu s već izmjerenom količinom vina te nije platio daću za vino koje je prodao *ad spinam*. Ser Facina je tada obnašao uglednu službu suca. Na koji je način riješena ta optužba, zbog nedostatka izvora ne znamo.

Materijalne i formalne karakteristike rukopisa

Sačuvano je šest neoznačenih i neuvezanih listova papira rukopisa dimenzija 30,3 x 22,4 cm. Svi listovi imaju mehanička oštećenja naročito vidljiva na marginama, a posebice fol. 5r i 5v gornje margine tako da je djelomično narušen integritet teksta. Na tri lista papira je vidljiv vodeni žig – prikaz volovske glave (njem. Ochsenkopf,

⁷⁴ Porečki statut u više glava druge knjige (XLV, XLVI, XLVII, XLVIII, XLIX, L) propisuje način na koji se imaju nadoknaditi štete koje učini živina, kao i to gdje se stoka treba napasati. U glavi XLIV određene su međe u kojima se mogu napasati konji: *Et illi qui tenent equa pro suo usu debeant eas ponere ad pascendum extra maceria fassarum, aut ultra Montem Longum aut ultra Montem Maragum*. No, sudeći po tom zaključku pašnjaci namijenjeni ispaši konja su se revidirali i nanovo određivali. Porečki je statut ipak najodređeniji kada se radi o prostorima na kojima se smiju napasati (žiriti) svinje, vjerojatno i zbog štete koju mogu prouzročiti u većoj mjeri od ostale stoke (knjiga II, glava XLIX): *Qui confines sunt isti, videlicet: incipiendo a Ceruaria ad Tremonem Franchitatis recto tramite uersus Foibam Presbiteri et ad Vallem Ceresarii de supra recto tramite usque ad Lauellos de Dobroigna et ad tegurium condam Lighi usque ad callem de Pisino et ad montem de Trauis, non transeundo callem de Pisino*. Statutom su, nadalje, propisane i kazne kojima su se imali kazniti oni čija bi se živina našla unutar ograđenih i zasađenih zemljišta, usp. Porečki statut, knjiga III, glava LXXXIX.

⁷⁵ Ovaj je podatak bio poznat Francescu Polesiniju, autoru neobjavljene crkvene povijesti Poreča, usp. HR-DARI-395- Crkve i samostani na području Pule i Poreča, kut. 11, Memorie storiche sacre e profane della Chiesa e diocesi di Parenzo raccolte da Francescho marchese de Polesini, I–II fascicolo.

⁷⁶ ŽU Poreč, Kaptolski arhiv, *Varia*, Popis arhiprezbitera i arhiđakona, s. a., 1v. Godine 1222. u potvrdi Eufrazijeva privilegija spominje se *Helijas ejus Ecclesie Canonicus et magister Scolarum*, no kanonik Ilijas je bio učitelj katedralne škole, usp. Pietro Kandler, *Codice diplomatico istriano*, sv. 2, Trst 1986. (pretisak), str. 414.

fr. tête de bœuf) sa šipkom i šesterokrakom stiliziranom zvijezdom veličine 7,9 x 4,4 cm.⁷⁷ Folijacija listova je učinjena naknadno. Čini se da su popisi službenika zasebno vođeni, a zaključci su zapisivani kronološki prema redu održavanja sjednica. Izvor je pisan latinskim jezikom i kurzivnom gotičkom minuskulom, u velikoj mjeri po stilskim karakteristikama sličnoj talijanskoj kancelarijskoj gotici. Karakteristična slova su *m* koje se javlja u dva oblika, ovisno o tome piše li se na početku riječi (slični kratici za *con* u obliku broja 9), *d* sa širokom očicom te *s* koje se također javlja u dva oblika. Korištene kratice su uobičajene. Ortografija je uobičajena za onodobni latinski jezik – monoftongizacija diftonga (*e* umjesto *ae* ili *oe*, no koje se ipak nikada ne javlja kao *e caudata*), epentetsko *p* (npr. *condempnationibus*), glasovna skupina *-ti* postaje *-ci* ispred vokala (npr. *Parencii*), neujednačenost u pisanju *geminata* (npr. *cattauere* i *cattauere*) i sl. Brojke se pišu rimskim načinom pisanja brojeva, a dani u tjednu se nazivaju po planetima. Sve kratice u tekstu su razriješene.

U tekstu se koriste oznake:

[...] za intervencije prepisivača, kad je dio teksta nečitak ili oštećen

< > kada je dio teksta prekriven

(!) oznaka da je neka riječ nepravilno napisana

(?) oznaka da neka riječ ili kratica nisu razriješeni sa sigurnošću.

⁷⁷ U digitalnoj zbirci vodenih znakova Hauptstaatsarchiva Stuttgart nazvanoj po Gerhardu Piccardu s više od 95 000 vodenih znakova nailazimo na više filigrana koji se većim dijelom podudaraju s ovim vodenim znakom. Većina njih je s područja sjevera Apeninskoga poluotoka, s prostora Mletačke republike (inv. br. 66734 do 66736). Vidi: <https://www.piccardonline.de/struktur.php?anzeigeKlassi=002.002.007.006.001&klassi=002.002.007.006&sprache=>, *sub voce*: Ochsenkopf, mit Augen, darüber einkonturige Stange, darüber einkonturiger Stern, nur Stern. Vladimir, A. Mošin – Seid M. Traljić, *Vodeni znakovi XIII. I XIV. vijeka*, Zagreb 1957., t. 147, vodeni znak pod brojem 1358 je najsličniji vodenom znaku na papiru Zaključaka.

Prilog I. Popis osoba s pripadajućim službama⁷⁸

- Ambroxius condam ser Villani, ser, catauere (14. 5. 1396.), plezarius (21. 9. 1396.)
Andreas de Arnosto, ser, extimator (5. 1. 1397.), plezarius (5. 1. 1397.)
Bernardus (Bernardinus) Coli, ser, aduocattus (21. 9. 1396.), iudex (14. 5. 1396.), plezarius (14. 5. 1396.; 21. 9. 1396.)
Bixinus de Artizonibus, ser, caput iuratorum (21. 9. 1396.)
Bulicho condam Blaxii, ser, aduocattus (14. 5. 1396.), iusticiarius, (5. 1. 1397.) plezarius (5. 1. 1397.)
Christophorus Mathee (condam ser Mathei), ser, iusticiarius (21. 9. 1396.), plezarius (5. 1. 1397.)
Constantinus condam ser Donati, ser, extimator (14. 5. 1396.)
Coradinus de Misina, plezarius (5. 1. 1397.)
Domenichus condam Georgii, plezarius (5.1. 1397.)
Domenichus de Petrozna, ser, aduocattus (14. 5. 1396.)
Domenichus ser Facine, ser, plezarius (5. 1. 1397.)
Dominichus de Caprollis, ser, aduocattus (21. 9. 1396.), iudex (5. 1. 1397.), iusticiarius (14. 5. 1396.), plezarius (21. 9. 1396.)
Facina, ser, plezarius (21. 9. 1396.)
Facina condam ser Danduli, ser, iudex (5. 1. 1397.)
Francischinus condam ser Mauri, ser, aduocattus (5. 1. 1397.), camerarius (21. 9. 1396.), iudex (14. 5. 1396.), plezarius (21. 9. 1396.)
Gabriel, magister, olim rector schollarum (1. 4. 1397.)
Georgius de Artizonibus, ser, plezarius (21. 9. 1396.)
Iacobucius condam ser Millani, ser, camerarius (14. 5. 1396.) , fonticiarius (21. 9. 1396.), plezarius (14. 5. 1396.; 21. 9. 1396.)
Iohannes de Ripaldi (Ripaldo), ser, camerarius (14. 5. 1396.), catauere (5. 1. 1397.), plezarius (21. 9. 1396.)
Laurentius de Artizonibus, ser, plezarius (14. 5. 1396.)
Lucianus Faii, ser, camerarius (5. 1. 1397.), plezarius (5. 1. 1397.)
Marchus de Rubeis, ser, aduocattus (14. 5. 1396.) , iudex, plezarius (21. 9. 1396.)
Marchus Niger (de Nigris), ser, camerarius (5. 1. 1397.), catauere (14. 5. 1396.)
Marottus condam ser Petri, ser, aduocattus (5. 1. 1397.), iudex (21. 9. 1396.)
Marsilius condam ser Marchiole, ser, aduocattus (5. 1. 1397.) , camerarius (14. 5. 1396.), datarius vini (14. 2. 1397.), plezarius (14. 5. 1396.)
Mengonus, presbiter, canonicus Parentinus, rector schollarum (1. 4. 1397.)
Nicolaus Malacarne, plezarius (5. 1. 1397.)
Nicolaus Peio, plezarius (14. 5. 1396.; 5. 1. 1397.)
Nicolaus (filius) ser Facine, iusticiarius (5. 1. 1397.), plezarius (14. 5. 1396.)

⁷⁸ Datum u zagradama označuje datum izbora u pojedinu službu, odnosno spomen u Zaključcima vijeća porečke komune.

Nicolettus Bonaparte, ser, aduocattus (5. 1. 1397.), cancellarius (14. 5. 1396.), iudex (21. 9. 1396.), plezarius (21. 9. 1396.; 5. 1. 1397.)
Parentinus Gallus, ser, aduocattus (21. 9. 1396.)
Pasqualinus (Blaxii) condam ser Blaxii, ser, extimator (14. 5. 1396.; 5. 1. 1397.)
Pasqualinus de Missina, plezarius (14. 5. 1396.)
Petrus Biuiliaqua, ser, camerarius (21. 9. 1396.), canzellarius (5. 1. 1397.), iudex (14. 5. 1396.), plezarius (5. 1. 1397.)
Petrus Dainesii, ser, extimator (21. 9. 1396.), plezarius (21. 9. 1396.; 5. 1. 1397.)
Petrus de Viola, ser, iudex (5. 1. 1397.), iusticiarius (14. 5. 1396.), plezarius (14. 5. 1396.; 21. 9. 1396.; 5. 1. 1397.)
Pretus de Pirano, ser, aduocattus (21. 9. 1396.), plezarius (5. 1. 1397.)
Reinerius condam ser Milani, ser, cancellarius (21. 9. 1396.), catauere (5. 1. 1397.), plezarius (14. 5. 1396.)
Sallus de Columbo, ser, iudex (14. 5. 1396.)
Stephanus Coli, ser, aduocattus (14. 5. 1396.), iudex (5. 1. 1397.), iusticiarius (21. 9. 1396.)
Uarnerius Alupis, ser, extimator (21. 9. 1396.)
Uixinus de Artizonibus, ser, plezarius (14. 5. 1396.)
Ursus de Artizonibus, ser, fonticiarius (5. 1. 1397.), iudex (21. 9. 1396.)
Viuanus Artelippi, ser, plezarius (21. 9. 1396.)
Vulicho, plezarius (14. 5. 1396.)

Prijepis teksta Zaključaka porečkoga komunalnoga vijeća 1396./1397.

[fol. 1r]

[14. 5. 1396]

Infrascript[i sunt] officialles communis electi tempore regiminis prefati domini po[testatis]

In Christi nomine. Amen. Anno natiuitatis eiusdem millesimo trecentesimo nonagesimo sexto, indictione quarta, die Dominicho quarto decimo Madii, in pleno et generali consilio communis et hominum terre Parentii more solito congregato pro elligendo officiales communis duraturos quatuor mensibus incepturis die Callendarum mensis Iunii proxime futuro.

Catauere

Ser Marchus niger

plezarius Nicolaus Peio

Ser Ambroxius condam ser Villani

plezarius Pasqualinus de Missina

Primo iudices

Equus liardus

ser Sallus de Columbo

plezarius ser Bernardus Coli

Equus albus

ser Petrus Biuiliaqua

plezarius ser Petrus de Viola

Equus liardus

ser Bernardus Coli

plezarius ser Petrus de Viola

Equus bayus cum

ser Francischinus

plezarius ser Marsilius

Marchiole

condam ser Mauri

condam ser

stella in fronte

Cancellarius

Ser Nicolettus Bonaparte	plezarius ser Reinerius condam ser Milani
Camerarii	
<ser Marsilius condam ser Marchole	plezarius ser Laurentius de Artizonibus> ⁷⁹
Ser Iacobucius condam ser Millani	plezarius ser Uixinus de Artizonibus
Ser Iohannes de Ripaldo	plezarius ser Iacobucius condam ser Millani

Iusticiarii

Ser Petrus de Viola	plezarius ser Uixinus de Artizonibus
Ser Dominichus de Caprollis	plezarius ser Iacobucius condam ser Millani

Aduocatti

Ser Stephanus Coli	plezarius Nicolaus ser Facine
Ser Marchus de Rubeis	plezarius Nicolaus Peio
Ser Bulicho condam Blaxii	plezarius Iacobucius condam ser Millani
Ser Domenichus de Petroгна	plezarius Vulicho

Extimatores ellecti per predictos iudices

Ser Pasqualinus condam ser Blaxii et
Ser Constantinus condam ser Donati

[fol. 1v]

[21. 9. 1396.]

In Christi nomine. Amen. Anno natiuitatis eius[dem] [MCCCL]XXXXVI, indictione quarta, die Iouis vigesimo primo mensis S[e]ptembris, in pleno et generali consilio communis et hominum terre Parencii more [solito] congregato pro elligendo officialles communis duraturos quatuor mensibus incepturis die Callendarum mensis Octubris proxime futuro.

Primo iudices

Ser Nicolettus Bonaparte	plezarius ser Bernardinus Coli	equum 1 liardum
Ser Marchus de Rubeis	plezarius ser Francischinus condam ser Mauri	
Ser Ursus de Artizonibus stellatum	plezarius ser Iohannes de Ripaldo	equum 1 bayum
Ser Marottus condam ser Petri	plezarius ser Petrus Dainesii	

Cancellarius

Ser Reinerius condam ser Millani	plezarius ser Petrus Dainesii
----------------------------------	-------------------------------

Camerarii

Ser Petrus Biuilaqua	plezarius ser Viuanus (?) Artelippi
Ser Francischinus condam ser Mauri	plezarius ser Petrus de Viola

⁷⁹ *In margine: spreuit.*

[7. 1. 1397.]

Pro dacio becharie

In Christi nomine. Amen. Anno natiuitatis eiusdem millesimo trecentesimo nonagesimo septimo, indictione quinta, die Dominicho septimo Ianuarii, in pleno et generali consilio communis et hominum terre Parenii conuocato et congregato ad sonum campane et voce preconis de mandato prefati domini potestatis et predictorum suorum iudicum more et loco consuetis. In quo quidem consilio fuerunt consiliarii XXXVIII qui totum consilium representant. Capta et firmata fuit pars per consiliarios XXXI et VIII contra, quod dadium becharie communis anno presenti remaneat in commune. Et quod elligantur duo (!) cattauere pro communi pro vno anno, incepturo die Callendarum mensis Februarii proxime futuro. Que catauere teneantur et debeant toto dicto anno exigere predictum datium becharie. Et teneantur etiam exigere condemnationes factas per dominos potestates predecessores prefati domini potestatis habentibus ipsis cataueris de omnibus denariis quod exigent de condemnationibus solidos duos pro libra et ultra habeant et habere debeant in vno anno pro suo salario libras duodecim paruorum pro quolibet eorum.

[11. 2. 1397]

Priuiacio Iacobucii

In Christi nomine. Amen. Anno et indictione predictis die Dominicho vndecimo Februarii, in pleno et generali consilio communis et hominum terre Parenii, conuocato et congregato ad sonum campane et voce preconis de mandato prefati domini potestatis ac discretorum uirorum ser Facine condam ser Danduli, ser Dominichi de Caprollis, ser Stephani Coli et ser Petri de Viola suorum iudicum more et loco consuetis pro infrascripto negotio. In quo quidem consilio fuerunt consiliarii XXXVII qui totum consilium representant. Capta et firmata fuit pars per consiliarios XXI et XVI contra, ut ser Iacobucius condam ser Millani fonticarius pro quodam fallo per ipsum in fontico comisso a dicto officio fontici sit penitus priuatus et quod de ipso amplius se impedire non debeat sed quod vnus alius fonticarius elligatur pro vno anno secundum consuetudinem Parenii.

[fol. 5v]

[xx. 2. 1397.]

Pro frumento fontici

In Christi nomine. Amen. Anno et indictione[.....] mensis Februarii. In <.....> et generali consilio [.....] Parenii, conuocato et congregato ad sonum [c] ampane et voce preconis de mandato prefati domini potestatis et predictorum suorum iudicum more et loco consuetis pro infrascripto negotio agendo. In quo quidem consilio fuerunt consiliarii XXXVIII qui totum consilium representant. Capta et firmata fuit pars per omnes predictos consiliarios, nemine discrepante, quod pro

bono et utilitate pauperum personarum terre Parencii frumentum fontici vendatur ad rationem solidi treginta duorum paruorum pro mezena et ad rationem mezene.

[1. 4. 1397.]

Pro confinibus equarum

In Christi nomine. Amen. Anno natiuitatis eiusdem millesimo trecentesimo nonagesimo septimo, indictione quinta, die Dominicho primo mensis Aprillis, in pleno et generali consilio comunis terre Parencii, conuocato et congregato ad sonum campane et voce preconis de mandato prefati domini potestatis et predictorum suorum iudicum, more et loco consuetis, pro infrascriptis negociis agendis. In quo quidem consilio fuerunt consiliarii XXXV qui totum consilium representant. Capta et firmata fuit pars per consiliarios XXVIII, II contra et V non sinceros, quod quatuor boni homines elligendi per prefatum dominum potestatem et suos iudices dent et consignet de nouo confinia in districtu Parencii omnibus hominibus et tenentibus animalia cauallina super predictum districtum Parencii, hac conditione quod si postquam dicta confinia fiant designata aliquod animal cauallinum reperitur intra confinia eis designata cadat ad penam solidos quinquaginta paruorum pro quolibet animali cauallino et qualibet bue.

[1. 4. 1397.]

Pro presbitero Mengono

Item in eodem consilio capta et firmata fuit pars per consiliarios XXVII et VIII contra quod dominus presbiter Mengonus, canonicus Parentinus debeat regere scholas puerorum in Parentio pro vno anno proxime futuro, incepturo die secundo mensis Aprillis predicta. Et pro dicto anno habere debeat a comuni pro suo sallario libras centum paruorum et non aliud. Et habere debeat solucionem a schollaribus secundum (!) quod magister Gabriel olim rector schollarum Parencii solebat habere, habendo salarium suum in duobus terminis, videlicet, de sex mensibus in sex menses.

[fol. 6r]

[14. 2. 1397.]

Accuse facte per certas personas

A[ccus]a facta per ser Marsilium contra ser Facinam

MCCCLXXXVII, indictione quinta, die XIII mensis Februarii. Ser Marsilius condam ser Marchole, datarius vini coram prefato domino potestate denunciauit et accusauit ser Facinam condam ser Danduli pro eo quod remouit seu remouere fecit vnam bottam a loco ubi mensurata fuit et non soluit datium datario de vino ipsius botte vendito ad spinam.

[fol. 6v] prazan

Marino Martinčević

Decisions of the Council of the Commune of Poreč from 1396/1397

Summary

Council as the highest governing body of the Commune of Poreč was passing decisions on all important matters regarding life of the commune of Poreč and its district. Even though the registers of the conclusions, that is decisions, of the communal council which survived from the early modern period are relatively well preserved, for earlier periods such sources are rather scarce. Only a transcript of the conclusions of sessions of the Council of the Commune of Poreč from 1486-1487 has been hitherto published.

The fragments to be published here are the oldest source of this type for the history of the Commune of Poreč extant now. Particular value of this source is in the fact that it contains lists of communal officers with noted temporal duration of their mandates, which enables an insight into different aspects of life of the Commune of Poreč at the end of the fourteenth century, the period which is less researched and evaluated in the historiography exactly because of the scarcity of sources for it. In the introductory study, an overview of mentions of conclusions of the sessions of the Communal Council of Poreč in previous scholarship has been given, and particular attention is awarded to communal officers as carriers of the executive power within the commune (judges, treasurers, communal chancellor, *cataveri*, supervisors of measures, estimators), whose role and authorities are explained with their mentions in the statutory legislation of the communal Statute. In addition to our better knowledge of organisation of communal administration in practice, this source will be unavoidable for hitherto poorly researched topics of organisation of communal educational system, and it will provide also a valuable contribution for creating a clearer picture of agrarian economy of medieval Poreč.

Key words: Istria, Poreč, medieval East Adriatic communes, communal officers, communal council